

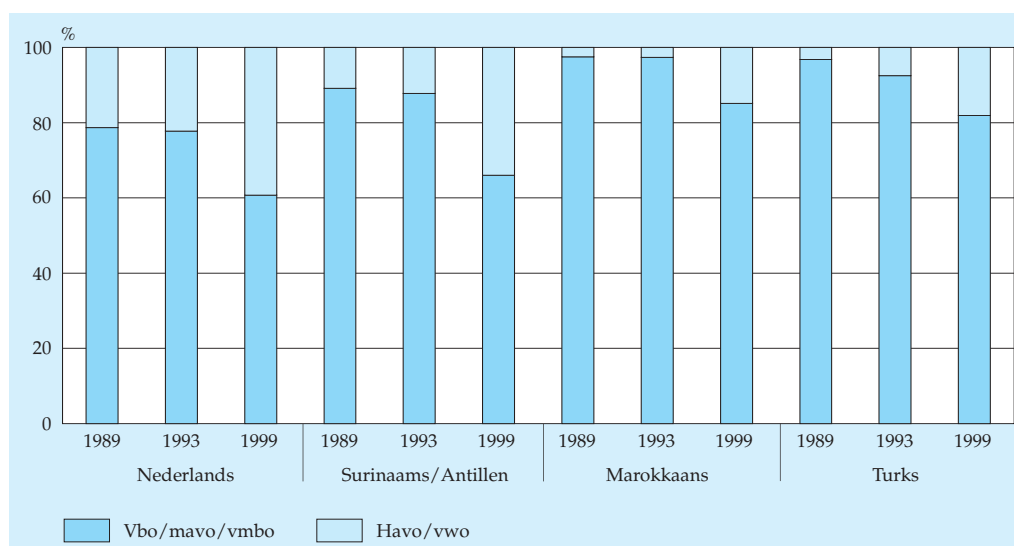
6. Overgaan en zittenblijven op de middelbare school

Een steeds groter deel van de brugklassers gaat naar havo of vwo. Dat geldt zowel voor autochtone kinderen als voor allochtone. In 1989 ging 2 procent van de Marokkaanse en 3 procent van de Turkse brugklassers naar havo of vwo. Tien jaar later lagen deze percentages zes tot zeven keer zo hoog. In dezelfde periode nam het aantal Surinaamse/Antilliaanse brugklassers dat koos voor havo of vwo toe van 11 tot 34 procent.

Van de Marokkaanse en Turkse leerlingen die naar het voortgezet onderwijs gaan, volgt ruim 80 procent een vmbo-opleiding (voorheen mavo, lbo, vbo). Van de Surinamers/Antillianen zit 66 procent op het vmbo, van de autochtonen 61 procent.

Zowel van de Surinaamse/Antilliaanse als van de Nederlandse brugklassers is tussen 1993 en 1999 een steeds groter aandeel naar de havo en het vwo gegaan. Koos in 1989 nog 21 procent van de Nederlandse en 11 procent van de Surinaamse/Antilliaanse brugklassers deze richting, in 1999 was dat gegroeid tot 39 respectievelijk 34 procent. Het verschil tussen Surinamers/Antillianen en Nederlanders is in deze periode dus duidelijk kleiner geworden.

6.1 Schooltype eerste jaar naar herkomst leerling

De groei van het aantal havo- en vwo-leerlingen is onder Marokkaanse en Turkse brugklassers naar verhouding veel groter dan onder leerlingen van Nederlandse of Surinaams/Antilliaanse komaf. In 1989 ging 2 procent van de Marokkaanse en 3 procent van de Turkse brugklassers naar havo of vwo. Tien jaar later lagen deze percentages zes tot zeven keer zo hoog.

Ook al is de deelname aan havo en vwo onder allochtone leerlingen sterk toegenomen, het gaat nog steeds om relatief kleine aantallen. Deze kleine aantallen verhinderen een betrouwbare vergelijking van de schoolloopbanen van leerlingen die in de brugklas met een havo- of vwo-opleiding zijn begonnen. Het is daarentegen wél mogelijk om de schoolloopbanen van vmbo-brugklassers te vergelijken tegen de achtergrond van hun herkomst.

Van de autochtone leerlingen die in 1999 aan de brugklas van het vmbo begonnen, is een jaar later 13 procent doorgegaan met de tweede klas van havo of vwo. Bij allochtone leerlingen lagen deze percentages lager: van de Turkse en Surinaamse/Antilliaanse vmbo-brugklassers stroomde een jaar later 8 tot 9 procent door naar de tweede klas havo/vwo. Van de Marokkaanse brugklassers was dit slechts 5 procent. Bovendien is dit percentage in de afgelopen tien jaar niet gestegen. Bij de andere groepen allochtone leerlingen is het percentage doorstromers daarentegen wél gegroeid, evenals bij de autochtone leerlingen. Het percentage Turkse vmbo-brugklassers dat naar havo of vwo doorstroomde is zelfs verdubbeld.

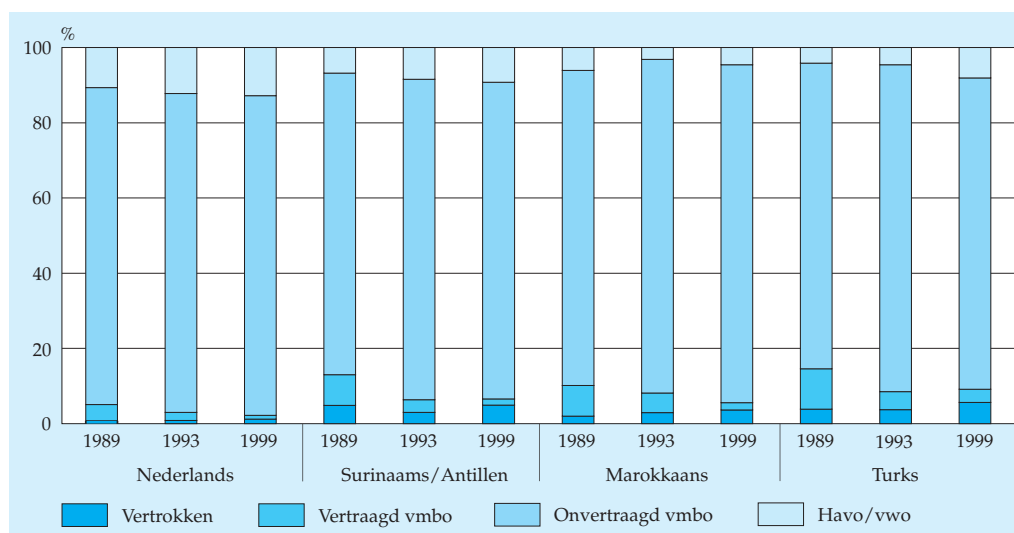
Minder zittenblijvers in vmbo

Bij alle onderscheiden groepen in de afgelopen tien jaar is het percentage leerlingen dat na een jaar op het vmbo vertraging in de opleiding had, dus is blijven zitten, met eenderde tot driekwart gedaald.

Van klas een op klas twee blijkt van het cohort 1999 van de allochtonen zo'n 4 tot 6 procent vertrokken, van de autochtonen slechts 1 procent. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat allochtonen geen onderwijs meer volgen. De reden voor vertrek wordt ingevuld door de scholen, vaak is het onbekend waar de vertrokken leerlingen naar toe zijn gegaan. En leerlingen die naar het buitenland vertrekken, worden niet verder gevolgd.

Ook bij de overgang van de tweede naar de derde klas zijn er nogal wat uitval-ers onder de allochtone leerlingen. Verder is het percentage allochtone leerlingen dat in klas 2 blijft zitten hoger dan onder autochtonen. Bij de overgang van klas drie naar klas vier gaat 88 procent van de Nederlandse 3vmbo-leerlingen verder onvertraagd over. Van de Surinamers is dat rond 75 procent. Vanaf cohort 1989 blijven, met uitzondering van leerlingen van Turkse komaf, steeds minder leerlingen zitten in 3vmbo.

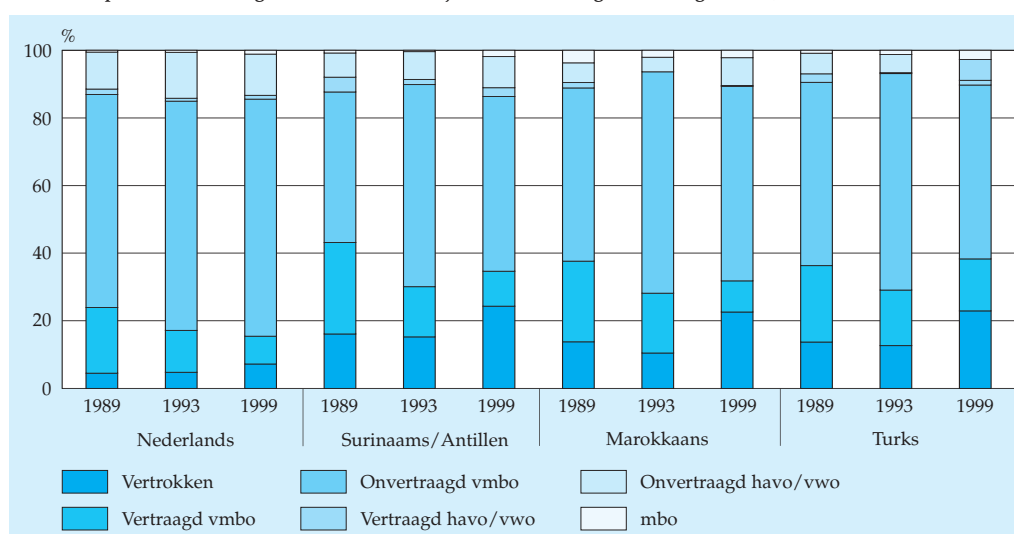
6.2 Schooltype tweede jaar van in vmbo gestarte brugklassers, naar herkomst leerling

Aan het begin van het vierde schooljaar voortgezet onderwijs is van de Nederlandse leerlingen die in 1999 met de brugklas van het vmbo begonnen, in totaal 7 procent vertrokken. Bij de allochtonen ligt dat rond 23 procent. In tien jaar tijd is het percentage allochtone vmbo-brugklassers dat na drie jaar is vertrokken met de helft toegenomen. Vooral het aandeel 'onbekende vertrekreden' is in die tijd gegroeid.

Van de Nederlandse vmbo-leerlingen uit cohort 1999 is in het vierde jaar 12 procent onvertraagd op havo/vwo terecht gekomen. Van de Surinaamse/Antilliaanse leerlingen was dat 9 procent, van de Marokkaanse 8 en van de Turkse 6.

6.3 Schoolpositie aan het begin van het vierde leerjaar van in vmbo gestarte brugklassers, naar herkomst

Het lijkt erop dat het de Marokkanen op het vmbo beter is vergaan dan de Turken. Van de Marokkaanse leerlingen gaan er meer door naar havo/vwo en een groter percentage rondt het vmbo af zonder te blijven zitten. Ook de Surinamers/Antillianen doen het op het vmbo slechter dan de Marokkanen, maar zij stromen vaker door naar havo/vwo – zij het nogal eens vertraagd.

Sedert vele jaren onderzoekt het CBS de schoolloopbanen van brugklassers. In het eerste cohort zaten de leerlingen die in 1965 aan de brugklas begonnen; in het laatste cohort zitten de brugklassers van 1999. Een dergelijk cohort wordt gedurende een aantal jaren gevolgd. Ieder jaar wordt de onderwijspositie van de leerlingen geregistreerd: op welk schooltype zij nu zitten en in welke klas, of zij in hun schoolloopbaan vertraagd zijn en of zij wellicht van school zijn gegaan.

Vanaf 1989 is ook gevraagd naar de etniciteit of herkomst van de leerlingen. In eerste instantie is aan de ouders van de leerlingen het geboorteland gevraagd; in een later stadium zijn de gegevens van de onderzochte leerlingen gekoppeld aan het GBA. Dit is gedaan omdat met name onder allochtonen de non-respons bij de ouders hoog was.

In de verschillende cohorten zitten relatief kleine aantallen allochtone kinderen. Daarom kunnen in dit artikel alleen de schoolloopbanen van Surinamers/Antillianen, Marokkanen en Turken worden besproken. Zij worden vergeleken met die van autochtonen. De gegevens betreffen de eerste 4 jaren van de cohorten 1989, 1993 en 1999. In het vierde schooljaar bevindt een groot deel van het cohort zich in de vierde klas van het vmbo.